

14. KONJUGAATIOPREFIKSIT

(Thomsen 1984: §305–352; Woods 2008; Jagersma 2010: 487–548; Foxvog 2011: 90–95)

Konjugaatioprefiksit esiintyvät prefiksiketjun toisena elementtinä ja saattavat ketjuttautua toistensa kanssa. Näin siis prefiksiketjun II lokeron alla piilee toinen, konjugaatioprefiksien oma keskinäinen morfotaksi. Kaikkien prefiksien historiallisesta kehityksestä, saati merkityksistä ei ole selkeää yksimielisyyttä.

Konjugaatioprefiksit			
IIa	IIb	IIc	IId
{i} neutraali	{nga} konnektiivi	{mu} ventiivi	{ba} ientiivi
{a} neutraali-statiivi			
{al} statiivi			

Jagersman (2010: 287) mukaan neutraaliprefiksien yhteyteen kuuluu myös prospektiivinen prefiksi {u}.²⁴⁰ Tämä kirja noudattaa kuitenkin perinteistä näkemystä, jossa prospektiivi luokitellaan modaaliprefiksien joukkoon, sillä se vaikuttaa kantavan ainakin yhtä modaalista merkitystä: kohteliasta imperatiivia.

Viime aikoina muutamat assyriologit, kuten Jagersma (2010) ja Zólyomi (2016) ovat pyrkineet luopumaan konjugaatioprefiksien käsitteestä kokonaan. Tämä näkemys on sikäli perusteltu, että konjugaatioprefiksit eivät yhdessä muodosta selkeää yhtenäistä kielipiillistä taivutuskategoriaa siinä, missä modaali-, dimensio-naali- ja persoonaprefiksit näin tekevät. Koska on kuitenkin mielekäästä viitata näihin *ei-modaalisiin* ja *ei-dimensionaalisiin* prefikseihin jollakin yhdellä termillä, jatkan tässä kirjassa tämän kiistellyn käsitteen käyttöä.²⁴¹

²⁴⁰ Samaa näkemystä noudattavat mm. Thomsen (1984) ja Rubio (2007). Myöskään Zólyomi (2016: 47) ei tulkitse prospektiivia neutraaliprefiksien joukkoon, mutta välttää kutsu-masta sitä modaaliprefiksiksi. Jagersman mukaan prefiksien {i, a, u} rinnalle kuuluvat morfotaktisesti kaikki modaaliprefiksit negatiivia {nu} ja prekatiivi-affirmatiivia {ḥa} lukuun ottamatta, sillä nämä voivat esiintyä myös itsenäisesti.

²⁴¹ Konjugaatioprefikseillä on kuitenkin jotain yhteistäkin: niillä voidaan ilmaista muun muassa 1) verbin diateesia: {mu} aktiivi ~ {ba} passiivi; 2) teon dynaamisuutta: {ba, mu, i} dynaaminen ~ {a, al} staattinen sekä 3) joissakin tapauksissa tahdonalaisuutta: {mu} korkea tahdonalaisuus ~ {ba} matala tahdonalaisuus. Ks. Rubion (2007: 1363) listaus konjugaatioprefikseille {mu, ba, al, i} ehdotetuista erilaisista tehtävistä.

14.1 Neutraaliprefiksit ja statiivi

Neutraaliprefiksin {i} tarkka merkitys on jokseenkin epäselvä.²⁴² Siksi sen on usein ajateltukin kuvaavan tekoa neutraalina ja esiintyvän silloin, kun mikään muu konjugaatioprefiksi ei ole tilanteeseen sopiva. Vaikka prefiksin tulkinta *neutraalina* onkin periaatteessa riittävä, on sen historiaa aiheellista käsitellä lyhyesti, sillä se liittyy läheisesti myös toiseen konjugaatioprefiksiin, neutraali-statiiviin {a¹}.

Varhaisimpia tekstejä tutkimalla on päädytty olettamukseen, että prefiksi {i} olisi vielä varhaisessa muinaissumerissa toiminut perfektiiivisyyden tunnuksena. Vastaparinä tälle toimi muinainen imperfektiiivisyyden tunnus {a}. Muinaissumerilaisen kauden loppupuolella prefiksien merkitykset olivat kuitenkin jo muuttuneet merkittävästi: eteläsummerissa {i} korvasi prefiksin {a} lähes kaikkialla ja samalla sen merkitys hämärtyi. Prefiksin {a} rooli kaventui hyvin marginaaliseksi ja se jäi elämään ainoastaan statiivin tunnuksena /al/ sekä imperatiivien neutraaliprefiksinä ja sivulauseiden statiivina /a/. Nämä merkitykset vakiintuivat normeiksi uussummerissa ja säilyivät sumerin kirjallisen elinkaaren loppuun saakka. Pohjoissumerissa prefiksi {a} kehittyi passiiviksi, mutta murteen hiivuttua Urin III dynastian aikana tämä merkitys jäi vähitellen unohduksiin.²⁴³

Tässä kirjassa muinaisesta prefiksistä {a¹} eriytyneet muodot tulkitaan kahdeksi eri morfeemiksi: prefiksi {a₁} kuvaa ainoastaan statiivia ja {a} neutraali-statiivia. Koska prefixin muinaista kantamuotoa ei tunneta, on mahdotonta sanoa onko prefiksi {a₁} kehittynyt prefiksistä {a} vai päinvastoin.²⁴⁴

Koska aspektia merkitään hamtu- ja maru-konjugaatioilla, *perfektiivisen* prefiksin {i} merkitys voidaan tulkita käytännössä aina neutraaliksi ja jättää käännoksessä huomiotta. Prefiksi kirjoitetaan säännönmukaisesti i verbivartalon edellä ja **ib**, **in**, **im** tai **i-im** mikäli sitä seuraa persoonaprefiksi {n, b} tai ventiivi {mu}.

- (103) **unu₆-a i-tud-e** 'synnytit minut pyhätössä'
 {unu+²a i+e+tud+en} {pyhättö+LOC NEUT+sinä+synnyttää+minut}
- (104) **nibru^{ki}-sè i-êen** 'hän meni Nippuriin'
 {nibru+še i+êen+Ø} {Nippur+TER NEUT+mennä+hän}

242 Thomsen (1984: 165–169) käsittelee useita neutraaliprefiksiin liittyviä teorioita. Foxvog (2011) pitää neutraaliprefiksiä {i} puhtaasti proteettisena, jota käytetään sellaisissa verbi-muodoissa, joissa muutoin prefiksiketjun alkuun syntyisi sumerin fonotaksin vastainen äännejono. Esimerkkinä tällaisesta tilanteesta kombinaatio {m+ba}, joka ilman proteettista vokaalia {i} muodostaisi sanan alkuun konsonanttiklusterin *mba. Tämä on kuitenkin eräänlainen kehäpääelmä, sillä Foxvogin tapa analysoida morfeemit yksittäisinä konsonanteina luo tarpeen proteettiselle vokaalille. Zólyomi (2016) kutsuu neutraaliprefiksejä *finiittisyyden tunnuksiksi*.

243 Jagersma (2010: 535–549) antaa kattavan kuvauksen prefiksien kehitysvaiheista.

244 Prefiksin analyysissa on paljon vaihtelua. Thomsen (1984): {al} ja {a}; Edzard (2003): {a(l)}; Rubio (2007): {al} ja {a}; Jagersma (2010): {²a} ja /²al/; Foxvog (2011): {(a)l}; Zólyomi ym. (2016): {a(l)}.

(105) **le-um za-gìn šu im-mi-du_s**

’Hän piti kädessään lapis lazulista kirjoitustaulua.’

{le²um za.gìn+ak+Ø šu+e i+mu+bi+n+du_s.h+Ø}

{taulu lapis+GEN+ABS käsi+DIR NEUT+VEN+OBL+hän+pitää+sitä}

Muinaissumerissa prefiksi {i} voi esiintyä muodossa /e/ vokaaliharmonian seurauksena. Tällöin se kirjoitetaan merkillä **e** (106).

(106) **ud ^dnin-ġir-sú-ke₄ mu e-né-pàd-da-a²⁴⁵**

’Silloin kun Ningirsu valitsi hänet nimeltä (= löysi nimen häntä koskien).’

{ud nin.ġir.sú.k+e mu+Ø i+nni+n+pàd+Ø+²a+²a}

{päivä DN+ERG nimi+ABS NEUT+OBL+hän+löytää+sen+NOM+LOC}

Neutraali-statiivia {a} tavataan etelämuinaissumerin sivulauseissa, joissa se esiintyy yleensä ħamṭussa kuvaillen asioiden tilaa (107, 108). Marùssa merkitys ei eroa neutraaliprefiksistä {i}. Prefiksi kirjoitetaan **a**, **an**, **ab** tai **am_{3/6}** riippuen siitä, seuraako sitä persoonaprefiksi {n, b} vai ventiivi {mu}.

(107) **lugal ki an-na-âġ-né ... mu mu-na-ġar²⁴⁶**

’Herralleen (Ningirsulle), joka rakastaa häntä, hän kirjoitti nimensä (näihin esineisiin)’ (= asetti niihin nimensä)

{lugal ki+Ø a+nna+n+âġ+Ø+²a+ane+(ra)}

{herra maa+ABS NEUT+DAT+hän+mitata+sitä+NOM+hänen+DAT}

mu+Ø mu+nna+n+ġar+Ø}

nimi+ABS NEUT+DAT+hän+asettaa+sen}

(108) **é melam-bé kur-kur-a a-dul₅²⁴⁷**

’temppeli, jonka *melam*-aura levittäytyy kaikkien maiden ylle’

{é.j melam+be+Ø kur+kur+²a a+bi+dul₅+Ø}

{temppeli aura+sen+ABS maa+maa+LOC NEUT+ADE+peittää+se}

245 Obliikviprefiksi {nni} viittaa tässä elolliseen yksikön kolmanteen persoonaan. Kirjaimellisesti ’Ningirsu on löytänyt nimen häntä koskien {nni}’. Prefiksi {nni} on vokaaliharmonian seurauksena muodossa /nne/.

246 Esimerkki on melko monimutkainen. Verbimuoto **ki an-na-âġ** ’hän rakasti häntä (= mittasi hänelle maata)’ on nominalisoitu ja alistettu sivulauseeksi, johon on lisätty y.3.p. elollinen omistusliite {ane}. Tämän lisäksi muoto on vielä elliptisessä dativissa. Vapaasti statiivina käännettynä *häntä kohtaan rakkautta tuntevalle herralleen*.

247 Verbi ’peittää’ on usein intransitiivinen, kirjaimellisesti *levittäytyä jonkin ylle* {bi}.

Imperatiivimuodoissa prefiksi {a} toimii kaikissa kielimuodoissa prefiksin {i} korvikkeena (109). Tästä säännöstä ei ole poikkeuksia.

(109) **lul dug₄-ga-ab zid dug₄-ga-ab**

'Kerro (ensin) valhe, kerro (sitten) totuus: (sitä pidetään valheena)'

{lul+Ø dug₄+a+b zid+Ø dug₄+a+b}

{valhe+ABS sano+NEUT+se oikea+ABS sano+NEUT+se}

Statiivi {al} on täydennysjakaumassa neutraali-statiivin kanssa ja esiintyy silloin, kun prefiksi on kiinni verbivartalossa eikä tätä edellä mikään muu prefiksi. Statiivi {al} kuvaa aina jostakin aiheutunutta tilaa eikä koskaan tekoa. Passiivissa se kääntyy perfektiksi tai pluskvamperfektiksi: **al-ġar** 'se on tai oli asetettu' (110). Aktiivissa käännös riippuu verbistä: **al-tur₅** 'hän on sairaana', **al-ḥul** 'se on paha (= pahana)'.²⁴⁸

(110) **mu lú ugu-na al-dab₅-ba-aš**

'koska hänet oli saatu kiinni (vieraan) miehen päällä'

{mu lu+Ø ugu+ane+?a al+dab+Ø+?a+ak+še}

{koska mies+ABS päällä+hänen+LOC STAT+vangita+hänet+NOM+GEN+TER}

Muinaisbabylonialaisella kaudella tapaa toisinaan outoja marû-muotoisia statiiveja, kuten **al-du-un** {al+du+en}. Nämä on kieliopillisissa teksteissä käännetty täsmälleen samalla tavalla kuin neutraaliprefiksinkin yhteydessä: **i-du-un** 'sinä menet' (akkadin *tallak*). Näissä prefiksi {al} toimii ehkä muinaisessa merkityksessään imperfektiivin tunnuksena ja painottaa tapahtuman progressiivisuutta: 'sinä olet menossa'.

Pohjoissumerissa statiiviprefiksit {al} ja {a} muodostavat passiiveja (111). Toisin kuin myöhemmin käsiteltävissä eteläsumerin passiivirakenteissa, pohjoissumerissa näissä voidaan ilmaista myös agenttia. Tällöin verbi taivutetaan transitiivisena: **an-lá** 'se punnittiin (hänen toimestaan)' {a+n+lá.h+Ø}.²⁴⁸

(111) **^den-líl-le-ma-ba-ra an-na-lá** '(hopea) maksettiin Enlilemaballe'

{PN+ra a+nna+lá.h+Ø}

{PN+DAT NEUT+hänelle+punnittiin+se}

Ei ole täysin varmaa, voiko statiivia {al} edeltää mikään muu prefiksi, sillä tällaisista yhdistelmistä tavatut esimerkit ovat yleensä monitulkintaisia. Vaikka usein statiiviprefiksiä pidetään epäyhteensopivana muiden prefiksien kanssa,²⁴⁹ joskus on ehdotettu, että myöhemmin käsiteltävä negatiivinen modaali {nu} voisi esiintyä prefiksin {al} edellä.²⁵⁰ Edzardin (2003: 111) mukaan myös prospektiivi voi olla

²⁴⁸ Jagersma 2010: 543–546.

²⁴⁹ mm. Jagersma 2010, Zólyomi ym. 2016.

²⁵⁰ Thomsen 1984: 186. Tällöin voi tosin olla kyse myös itsenäisestä kieltosanasta **nu**.

mahdollinen: **ù-ul** {u+al}, joskin pintamuoto on monitulkintainen ja voidaan tulkita myös pelkäksi prospektiiviksi.

14.2 Ventiivi

Ventiivin {mu} karkea merkitys on 'tännepäin, täällä'.²⁵¹ Se on alkujaan kehittynyt yksikön ensimmäisen persoonan elollisesta obliikviprefiksistä {mu} ja eriytynyt myöhemmin itsenäiseksi morfeemikseen. Ventiivi ilmaisee toimintaa, joka jollakin tavalla suuntautuu puhujaa kohti (112). Ventiivi myös painottaa volitiota eli subjektin tietoista ja tahdonalaista osallisuutta toimintaan (113).²⁵²

- (112) **é-e im-ma-ġen** 'hän tuli temppelille'²⁵³
 {é.j+e i+mu+ba+ġen+Ø} {temppeli+DIR NEUT+VEN+DAT+mennä+hän}

- (113) **uruda-bé^{gi} dirig-ba mu-ni-ba-al**
 'sen (vuoren) kuparia hän louhi rahtiveneisiin'
 {urud+be+Ø dirig+be+^a mu+ni+n+bal+Ø}
 {kupari+sen+ABS laiva+sen+LOC VEN+LOC+hän+louhi+sen}

Mikäli ventiiviä edeltää jokin pelkästä vokaalista koostuva prefiksi, kuten neutraaliprefiksi {i} tai {a}, se esiintyy allomorfina /m/.²⁵⁴ Normaaliolosuhteissa ventiivi kirjoitetaan **mu**. Ventiivin vokaali saattaa assimiloitua sitä seuraavan lokatiiviin {ni} tai yksikön toisen persoonan datiivi- ja obliikviprefiksiin {ra, ri}: {mu+ni} → **mi-ni** (114), {mu+ra} → **ma-ra** (115).

- (114) **nu-ma-na-dug₄** 'hän ei puhunut hänelle'
 {nu+mu+nna+n+dug₄+Ø} {NEUT+VEN+hänelle+hän+puhua+hän}
- (115) **mi-ni-durun_x(KU.KU)** 'hän laittoi ne istumaan sinne'
 {mu+ni+n+durun+Ø} {NEUT+LOC+hän+laittaa.istumaan+ne}

251 Usein kielitieteessä vastaavasta morfeemista käytetään nimeä *cislocative* (Jagersma 2010).

252 Ventiivi ilmaisee historiallisesti nominatiivilla merkityn lauseenjäsenen volitiota.

253 Kertoja on asemoinut itsensä temppelin luokse. Mikäli hän olisi ollut muualla, verbi kuuluisi **i-ġen** 'hän meni' tai **ba-ġen** 'hän meni pois sieltä, jossa minä olin'.

254 Neutraaliprefiksin ja ventiivin yhdistelmän täsmällinen merkitys on epäselvä. Ehkä kyseessä on historiallinen jäännös ajalta, kun neutraaliprefiksillä oli selkeämpi funktio. Akkadiksi **i-im-ġen** on käännetty *il-li-kam* 'hän tuli luokseni' (mm. MSL 4: OBGT VII: 74), joten merkitys on mahdollisesti hyvin lähellä pelkkää ventiiviä.

14.3 Ientiivi

Ientiivi {ba} on kehittynyt elottomasta datiiivin tunnuksesta {ba}. Myöhemmin sille kehittyi useita erilaisia merkityksiä. Liikeverbien yhteydessä ientiivillä kuvataan separatiivista ja puhujasta poispäin suuntautuvaa toimintaa (116), jolloin se toimii ventiivin vastakohtana. Se kuvaa myös kokijan tahdosta riippumatonta toimintaa (117) tai spontaania muutosta jonkin asian tilassa (118).²⁵⁵

- (116) **urim^{ki}-še ba-ġen** 'hän meni Uriin'
 {urim+še ba+ġen+Ø} {Ur+TER IEN+mennä+hän}
- (117) **gu-un-gu-nu-um ba-úš** 'Gungunum kuoli'
 {PN+Ø ba+úš+Ø} {Gungunum+ABS IEN+kuolla+hän}
- (118) **ša-ga-né ba-sàg** 'hänen sydämensä alkoi hakata (pelosta)'
 {šag₄+ane+Ø ba+sàg+Ø} {sydän+hänen+ABS IEN+hakata+se}

Jagersman (2010: 490) mukaan prefiksillä {ba} voidaan ilmaista lisäksi **epäsuoraa refleksiiviä** eli tekoa, jonka hyötyjänä subjekti itse toimii (119).

- (119) **gú-edin-na zi-ga ba-ni-ġar**
 '(Gudea) järjesti Gu²edinassa kutsunnat (omaksi hyödykseen)'
 {gu.edin+²a ziga+Ø ba+ni+n+ġar+Ø}
 {Gu²edina+LOC kutsunnat+ABS IEN+LOC+hän+asettaa+sen}

Zólyomin ym. (2016: 110) tulkinnan mukaan {ba} voi ilmaista myös tekoa, jolla on jonkinlainen emotionaalinen vaikutus subjektiin. Merkitys on oletettu typologisin perustein ja sen osoittaminen pelkän tekstimateriaalin pohjalta on hyvin vaikeaa.²⁵⁶

Yksi keskeisimmistä ientiivin merkityksistä on eteläsumerissa **passiivin** ilmaiseminen. Tässä merkityksessä prefiksillä {ba} merkityt verbit taipuvat intransitiivisesti ja niiden objektia merkitään persoonasuffikseilla (120). Ientiivillä merkitty passiivi on aina dynaaminen ja ilmaisee tapahtumaa. Staattista passiivia voidaan ilmaista statiivilla {al}: vertaa **ba-dù** 'se rakennettiin' ja **al-dù** 'se on rakennettu'. Pohjoissumerissa statiivi {al} on ensisijainen keino muodostaa passiiveja.

²⁵⁵ Jagersma (2010) käyttää prefiksistä nimeä *middle marker*. Käsitteelle ei ole hyvää suomenkielistä käännöstä, mutta joskus tätä kutsutaan *mediumiksi*. Jagersma (2010: 489–494) ei ota kantaa kokijan tahdonalaisuuden puutteeseen, vaan käsittelee merkitystä yleisesti tilanmuutoksena seuraten Kemmerin (1993) typologista tutkimusta.

²⁵⁶ Ks. typologiasta Kemmer 1993: 130. Mahdollinen esimerkki (181) tästä merkityksestä on annettu sivulla 208. Zólyomin antama ainoa esimerkki **ka-al-be-še igi zid ba-ši-bar** 'hän katsoi kaivantoa tyytyväisesti' on hyvin tulkinnanvarainen. Tässä {ba} voi ehkä viitata ientiivisesti katseeseen puhujasta poispäin, sillä **igi...bar** on semanttisesti liikeverbi.

(120) *é-e en ba-gub la-gal ba-gub*

'*En-* ja *lagal-*papit nimitettiin (= pystytettiin) temppelille (virkoihinsa)'

{é.j+e} en+Ø ba+gub+Ø lagal+Ø ba+gub+Ø}

{tem.+DIR en+ABS IEN+pystytettiin+hänet lagal+ABS IEN+pyst.+hänet}

Passiivit ovat morfologisesti identtisiä aktiivimuotoisten intransitiiviverbien kanssa, joista kokijan tahdonalaisuus puuttuu. Näin voidaankin tulkita, että sumerissa kokijan tahdonalaisuuden ollessa tarpeeksi alhainen, verbimuodoissa ei tehdä lainkaan eroa aktiivin ja passiivin välillä. Kokijalta puuttuu siis kaikki vaikutusmahdollisuudet tapahtuman kulkuun: *ba-šub* 'hän putosi = hänet pudotettiin'.

Toisinaan passiivimuodot on tulkittava kontekstin perusteella **kausatiivin passiiveiksi**. Mitään morfologista tunnusmerkkiä tämän erottamiseksi normaalista passiivista ei kuitenkaan ole. Aiempi esimerkki (120) voidaan siis tulkita myös '*en-* ja *lagal-*papit pantiin asettumaan virkoihinsa'.

Joidenkin assyriologien mielestä sumerissa on myös passiivi, jossa tapahtuman aiheuttajaa voidaan ilmaista taivuttamalla verbi transitiivisesti. Todellisuudessa kuitenkin tällaiset muodot ovat monitulkintaisia, ja agentti eli tapahtuman aiheuttaja voidaan tulkita myös lokatiiviprefiksin {ni} allomorfiksi /n/. Jagersma (2010: 494) analysoi transitiivisen näköiset passiivimuodot normaaleiksi passiiveiksi tai näiden kausatiiveiksi (121a), mutta Foxvugin (2011: 61) tulkitsee mukaan näissä ilmaistaan passiivisen teon agenttia (121b). Esimerkkinä lause *urin ba-an-mul*.

(121a) {ba+ni+mul+Ø} 'standaari pantiin loistamaan
{IEN+siellä+pantiin.loistamaan+se} (sinne tai siellä)'

(121b) {ba+n+mul+Ø} 'standaari pantiin loistamaan
{IEN+hänen.toimestaan+pantiin.loist.+se} hänen toimestaan'

Ientiivi assimiloituu ventiivin allomorfin /m/ jäljessä muotoon /ma/, esimerkkeinä {i+mu+ba} → /i+m+ma/: **im-ma**, {ha+i+mu+ba} → /he+i+m+ma/: **hé-em-ma**. Tällöin ientiivin merkitys on yleensä epäsuora refleksiivi, sillä sen muut merkitykset ovat ristiriidassa ventiivin merkitysten kanssa. Useimmiten kuitenkin kyseessä ei ole edes ientiivi, vaan dimensionaaleihin kuuluva eloton datiiiviprefiksi {ba}.

Woods (2008) tulkitsee prefiksien kombinaation /imma/ itsenäisenä morfeemina {imma}, jonka funktion hän kuvaa mediumina (engl. *middle*) kontrastina aktiiville {mu} ja mediopassiiville {ba}.²⁵⁷

257 Ks. kritiikki koskien prefiksiä {imma} (Delnero 2010).

14.4 Konnektiivi

Konnektiivi {nga} liittyy neutraaliprefiksiin {i} tai neutraali-statiiviin {a} ja voidaan kääntää 'myös; kuten edellä' (122, 123). Konnektiivi kirjoitetaan neutraaliprefiksin kanssa joko *i-ga* tai *in-ga* ja neutraali-statiivin kanssa *a-ga* tai *an-ga*. Muinais-sumerissa myös *e-ga* on mahdollinen vokaaliharmonian yhteydessä.

(122) **a-ne in-ga-an-zu**

'hän tietää sen myös'

{a.ne+Ø i+nga+n+zu+Ø}

{hän+NMT NEUT+myös+hän+tietää+sen}

(123) **uru-ĝu₁₀ ki-ĝál-ba hé-en-ga-mu-dè-gul**

'myös (koti)kaupunkini tuhoutui sen kanssa totisesti maan tasalle!'

{iri+ĝu+Ø ki.ĝál+[?]a ħa+i+nga+mu+b.da+e+gul+Ø}

{kaupunkini maan.taso+LOC AFF+NEUT+myös+COM+ADE+tuhoutua+se}

Narratiivimuodoissa (ks. luku 15.6) konnektiivi saattaa joskus esiintyä muinais-babylonialaisella kaudella muodossa /mga/ (124).²⁵⁸

(124) **nin₉-ĝu₁₀ ub-líl-lá nam-me-a / ama-ĝu₁₀ id-da nam-ga-me-àm**

'kun siskoni on pyhätöllä (ja) äitini on myös (poissa) joella'

{nin₉+ĝu+Ø ub.líl+[?]a na+i+me+Ø+[?]a+Ø}

{sisko+minun+ABS pyhättö+LOC NAR+NEUT+olla+hän+NOM+ABS}

{ama+ĝu+Ø id+[?]a na+i+nga+me+Ø+[?]a+[?]a+am}

{äiti+minun+ABS joki+LOC NAR+NEUT+VEN+myös+olla+hän+NOM+LOC+on}

Esimerkissä (124) kyseessä on elliptinen temporaalilause, jonka vuoksi jälkimmäinen olla-verbi on lokatiivissa (ks. luku 18.2). Sanatarkka käännös kuuluu: '(kun asia on -àm niin, että) siskoni on (poissa) pyhätöllä ja myös äitini on (poissa) joella, (minä kuolen nälkään)'

258 ETCSL-korpuksesta tällaisia esimerkkejä löytyy 15. En ole täysin varma kuinka nämä muodot pitäisi analysoida. Välissä saattaa olla ventiivin allomorfi /m/, joka tosin rikkoisi tällöin morfotaktista järjestystä.

14.5 Yhteenvedo

Kaavio eri prefiksiyhdistelmien pintamuodoista löytyy kirjan liitteestä 4 sivulta 412.

Konjugaatioprefiksien merkitykset

- {i}** **neutraali** (eli *arkaainen perfektii*): **i, e**
– ei merkitystä
- {a}** **neutraali-statiivi** (eli *arkaainen imperfektiivi*): **a**
– korvaa imperatiiveissa neutraaliprefiksin
– sivulauseissa statiiwi
– pohjoissumerissa passiivi
- {al}** **statiivi**: **al**
– statiiwi: *hän oli sairaana*
– staattinen passiivi: *talo on rakennettu*
– marû-konjugaatiossa progressiivi: *hän on menossa*
– pohjoissumerissa passiivi
- {nga}** **konnektiivi** (eli *koordinaattoriprefiksi*): **in-ga, i-ga, e-ga**
– käännetään *myös*
- {mu}** **ventiivi** (eli *sislokatiivi*): **mu, ma, mi, (i-)im, am_{3/6}, em**
– aina aktiivi ja yleensä transitiivinen
– liike puhujaa kohti: *hän tuli*
– painottaa subjektin tahdonalaisuutta: *hän rakensi*
- {ba}** **ientiivi** (eli *medium*): **ba, Vm-ma**
– usein intransitiivi tai passiivi
– liike puhujasta poispäin: *hän meni*
– epäsuora refleksiivi: *hän teki omaksi hyväkseen*
– dynaaminen passiivi: *talo rakennettiin*
– passiivin kausatiivi: *hänet pantiin istumaan*
– kokijan tahdonalaisuuden puute: *hän putosi*
– muutos tilassa: *alkoi sataa, yö pimenee*

Sekoittuu morfologisesti datiiviprefiksiin {ba} 'sille, niille'.

Aiemmassa kielioppiperinteessä (Thomsen 1984; Rubio 2007) konjugaatioprefiksien joukkoon on luettu myös {bi}. Nykyisen Jagersmaa (2010) seuraavan näkemyksen mukaan tämä on kuitenkin osa dimensionaaliprefiksejä.

Tämän luvun harjoitustehtävät löytyvät sivulta 321.